

Test na prijímacie pohovory zo slovenského jazyka a literatúry

Ukážka č. 1

Ján Smrek: Dievča v rozkvet

Niet pôvabnejšej veci na svete,
ako je dievča v rozkvet!
To živé jaro, ktoré peniká
jak elektrické vlny,
tá štíhlosť kokosovníka
a pohľad slnca plný,
dve biele sopky,
v ktorých láva vrie,
ktoré sa búria k nebezpečnej hre,
a zúbky dravčie,
zbrane divej mačky –
všetko to pôsobí,
že bys' k tomu šiel
raz výbojne,
raz zase kolenačky,
chcel cítiť to vo svojom majetku,
hladkať to, chrániť,
baliť do hodvábu,
rozkošnú vravieť tomu poviedku,
brávať to sebou na jar k lesu,
cez leto k plesu,
ako kvet ruže hrdý
pripínať si to k hrudi –
spáliť to radšej v srdca plame,
prv než to samé uvädne.

1. Zakrúžkujte **hlavnú myšlienku** textu ukážky č. 1:
 - A. Autor sa vyznáva z toho, že len mladé slovenské ženy sú krásne a pôvabné.
 - B. Autor tvrdí, že láska prekvitá len v letnom období.
 - C. Autor vníma v jednote krásu ženy a krásu slovenskej prírody.
 - D. Autor sa vyznáva z obdivu nad krásou dievčaťa, ktoré dozrieva v mladú ženu.

2. Zaraďte text ukážky č. 1 k **literárnemu druhu**.

3. Ak básnik nepoužíva pravidelný rým a rytmus, ide o takzvaný.....**verš**
(doplňte odpoveď).
4. **Pomenujte** podčiarknuté **umelecké prostriedky** v ukážke. (Poznámka – odpovede zapíšete v poradí, ako za sebou jednotlivé prostriedky nasledujú v ukážke)
 1.
 2.
 3.

5. Vypíšte z textu ukážky **jedno slovo**, v ktorom dochádza **k porušeniu** pravidla o rytmickej krátení.

6. V prvých dvoch veršoch ukážky **dochádza** k spodobovaniu:

A. ani raz

B. raz

C. dva razy

D. tri razy

7. Z textu ukážky vypíšte **všetky** slová **so slabikotvornou spoluhláskou**.

.....

8. Zvýraznené slová napíšte **v požadovanom tvare** uvedenom v zátvorke a zároveň **určte** ich **vzor**.

slnce (G pl.)

(do) **hodvábu** (N pl.)

jar (L sg.)

9. Určte **gramatické kategórie** zvýraznených slov:

niet **pôvabnejšej** veci

ktoré **sa búria** k nebezpečnej hre

dve biele sopky

10. Slová *mačky a hrudi* **spája**, že **každé** z nich má:

A. po dve znelé párové spoluhlásky

B. po dve neznelé párové spoluhlásky

C. po jednej znej nepárovej spoluhláske

D. po dve znelé nepárové spoluhlásky

E. po dve krátke samohlásky

11. Vypíšte z textu ukážky slovné spojenie **so zvratným privlastňovacím zámenom**.

.....

12. Zvýraznené slová v texte ukážky **zarad'te k slovným druhom** a doplňte aj **ich druh**.

.....

13. Všetky **prídavné mená** v časti básne od 1. verša po 6. verš (vrátane) **roztried'te** na:

akostné

vzt'ahové

14. Vo verši *...spálit' to radšej v srdca plame..* podčiarknuté slovo zarad'ujeme medzi:

Ukážka č. 2**MICHAEL FARADAY (1791-1867)**

Vedec Michael Faraday objavil elektromagnetickú indukciu, magnetické a elektrické siločiarly a chemické názvoslovie obohatil o termíny anóda, katóda, elektróda a ión. Stal sa pre vedu významnou osobnosťou, hoci nemal matematické vzdelanie a vo svojich prácach nikdy nepoužíval vzorce. Ako 24-ročný sa zamestnal ako asistent v chemickom **laboratóriu** londýnskeho kráľovského inštitútu. Uskutočnil množstvo pokusov, ktoré sa mu stali osudnými. Experimentoval s kyselinami, chlóróm a niektoré búrlivé pokusy mu značne poškodili zrak. Okrem toho pracoval s množstvom jedovatých prvkov. Na sklonku života trpel chronickou otravou ortuťou, čo sa prejavilo úpornými bolesťami hlavy, málokrvnosťou a psychickými problémami. Trpel závratmi a výpadkami pamäti. Na sklonku života napísal jednému zo svojich priateľov: „*Pamäť ma silne opúšťa, takže si nemôžem spomenúť na závery, ku ktorým som včera došiel, musím si niekoľkokrát opakovať sled svojich myšlienok. Ani zapisovanie mi nepomáha...*“

ROBERT BUNSEN (1812 – 1899)

Robert Bunsen vynašiel alebo zlepšil veľa súčasných laboratórnych prístrojov, ako napríklad fotometer alebo spektroskop. Objavil dva chemické prvky: rubídium a cézium. V roku 1834 objavil, že hydroxid železnatý sa dá použiť proti otrave arzénom. Priebeh tohto zistenia bol však dosť dramatický, vedec sa pri ňom takmer otrávil. Krátko na to pri explózii vo svojom laboratóriu oslepol na pravé oko. Uvedomil si, že zahrávať sa s osudom sa často nevyplatí, preto sa venoval laboratórnym prístrojom. Možno práve preto sa dožil vysokého veku.

ELIZABETH ASCHEIMOVÁ (1859 – 1905)

Manžel Elizabethy Ascheimovej bol lekár, ktorý v nej prebudil záujem o röntgenové lúče. Vo svojom dome si zriadili zariadenie, ktoré tieto lúče produkovalo. V ich dome bolo prvé röntgenové laboratórium v San Franciscu. Elizabeth röntgenovala rôzne predmety, ale i živé organizmy. Pred týmito lúčmi sa vôbec nechránila a krátko po dovŕšení štyridsiatich rokov mala zdravotné problémy. Rozpadávala sa jej pokožka, na tele sa jej tvorili vredy, vypadávali jej zuby, deformovali sa kosti. Prišlo to až tak ďaleko, že jej museli amputovať ruku pod ramenom. O pol roka po tejto operácii Elizabeth zomrela.

21. STOLETÍ, mesačník, č. 10/2010

Úlohy k ukážke 2:**15. Z textu vyplýva, že:**

- A. Faradayove pokusy neovplyvnili jeho zdravie.
- B. Prvé zamestnanie vedeckého charakteru získal až vo svojej tridsiatke.
- C. Na sklonku života mal zdravotné problémy, no jeho mentálny stav ostal nemenný.
- D. Faraday bol experimentálnym chemikom.

16. Pravda je, že:

- A. Bunsen zomrel na otravu arzénom.
- B. Bunsen objavil v 18. storočí rubídium.
- C. existuje látka, ktorá sa dá použiť proti otrave arzénom.
- D. Bunsen neuznával laboratórne prístroje.

17. Vyber tvrdenie, ktoré z textu nevyplýva:

- A. E. Ascheimová bola lekárka.
- B. E. Ascheimová žila v San Franciscu.
- C. Pred röntgenovými lúčmi sa netreba chrániť.
- D. Röntgenové lúče môžu spôsobiť aj deformáciu kostí.

18. Problémy s očami kvôli svojim pokusom mali:

- A. Faraday a Ascheimová

- B. Ascheimová a Bunsen
- C. Všetci traja
- D. Bunsen a Faraday

19. Všetci traja vedci prežili väčšiu časť svojho života v:

- A. 17. storočí
- B. 18. storočí
- C. 19. storočí
- D. 20. storočí

20. Určte jazykový štýl ukážky:

- A. hovorový
- B. informačný
- C. náučný
- D. umelecký

21. Ktoré z nasledujúcich tvrdení o podčiarknutej vete je pravdivé?

- A. Vo vete je menný prísudok.
- B. Veta obsahuje nepriamy predmet.
- C. Vo vete sú tri určovacie sklady.
- D. Veta obsahuje príslovkové určenie príčiny.

22. Slovesá v možnosti(doplň písmeno možnosti) sa zhodujú v kategórii vidu:

- A. objavil, chráni
- B. prišlo, trpel
- C. napísal, zlepšil
- D. rozpadávala sa, oslepol

23. Nadpisy jednotlivých častí ukážky č. 2 patria podľa členitosti k (doplňte odpoveď) vetám.

24. Určte slovný druh podčiarknutých slov:

- A. Určíte ste si vybrali vhodný termín?
- B. Vy si určíte termín, ktorý vám vyhovuje.
- C. Určité slovesné tvary majú slovesné gramatické kategórie.

25. a) Hrubo vytlačené slovo z ukážky M. Faraday napíšte v **nominatívne plurálu** a rozdeľte ho **na slabiky**:

b) Akým **slovo tvorným postupom** boli utvorené slová (doplňte odpoveď):

fotometer..... *chemickom*

26. Ktorý rad má znaky listu, oznámenia a správy?

- A. Dňa 1. júna o 17. hodine vo veľkej sále Domu umenia v Košiciach sa bude konať koncert žiakov ZUŠ.
- B. Vo veľkej sále Domu umenia v Košiciach sme si 1. júna 2014 vypočuli koncertné vystúpenie žiakov ZUŠ.
- C. Ahoj, Martina! Včera som bola na koncerte. Pozval ma Emil...
.....

27. Po niekoľkých rozhovoroch s kolegami na novom pracovisku Ľuboš pochopil, že sa **dostal z blata do kaluže**. Pomenujte zvýraznené slovné spojenie z hľadiska **ustálenosti**.

.....

28. Na **vybodkované miesta** doplňte **správne slová**, aby sa **výpovede stali ucelenou definíciou**:

A. **Balada** = veršovaný žáner, má dej,

rýchly spád, zvyčajne sa končí

B. = kratší žáner, má reálny základ – viaže

sa k určitému miestu, udalosti alebo postavy z národnej minulosti. Môže byť

miestna, heraldická a

C. **SCI-FI** (alebo..... literatúra) čerpá

z poznatkov vedy a

D. **literatúra** = jej kompozícia je založená na zločine

a pátraní po neznámom páchatel'ovi, zdôraznený je motív

hlavná postava je povolaním

E..... **hra** = literárno-dramatický žáner, využíva iba zvukové

prostriedky, dôležitú úlohu majú zvukové efekty (cval koní, šum mora.)

29. Označte **krížikom** **správnu odpoveď**:

ÁNO		NIE
	Strofa je jeden riadok básne.	
	Inscenácia je premena literárneho diela na divadelnú alebo televíznu hru.	
	Epická báseň má znaky prozaického rozprávania.	
	Základom dramatického diela je dialóg.	
	Obkročný rým má schému abab.	
	Literárne druhy delíme na lyriku, prózu a drámu?	

30. **Doplň chýbajúce písmená, skupiny písmen a čiarky.**

Mám rád h__stóriu. Okolie ná__ho mesta bolo od nepam__ti bohaté na vzácne kov__.

Ob__vatelia ich už o__ávna ťažili. Podľa__šetkého práve toto bola najdôležitejšia pr__čina

prečo__horský kráľ Belo IV. pov__šil v roku 1255 niekdajšiu osadu na mesto.____udelením

meštských práv Banskej Bystrici súviselo aj používanie erbu. Najstaršia známa podoba banskobystriického erbu pochádza z roku 1326. Erb sa zachoval v podobe pečate na listine. V strede pečate je umiestnen štít ktorý je osemkrát delený, čím v štíte vzniká deväť vodorovných polí. Po bokoch štítu sú väzbanie banícke kladivá. Symbolizujú baníctvo v Banskej Bystrici. Neskôr sa erb mení a o zmene svedčí aj zachované pečatidlo. Tento znak je teda takisto ako na súčasnom erbe. Niektorí autori z 18. storočia hľadajú v erbe štyri rôzne rieky. V siedmich mestách majú tresdoslovenskí občania podobné erby pretože banské mestá mali kedysi prepichové postavenie.